

ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਡੀ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ "ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ" ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਉਚਿਤ ਸੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ. - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੂਆ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਜੇ.

ਸਤਿਆ ਦੇਵ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1963 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 696

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ (1911 ਦਾ III)—ਸੈਕਸ਼ਨ 16(I)(e) ਅਤੇ (2)—ਇਕ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ—ਕੀ ਇਹ "ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦੁਰਵਰਤੋਂ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ"—ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ—ਕੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਇੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਢਾਹੁਣਾ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਐਕਟ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1911 ਦੇ 16 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕੁਝ ਹਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 9 ਅਗਸਤ, 1963 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 3 ਦਸੰਬਰ 1963 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ, ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ, ਅਤੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਮਹਿਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ. ਮਿੱਤਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਐਚ.ਐਸ.ਦੁਆਬੀਆ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ. ਜੈਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਜੇ.—ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਦੁਆ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 1958 ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਤਿਆ ਦੇਵ, ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਮਹਿਮ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ,

ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਪੌੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗਊ ਘਾਟ ਨਾਮਕ ਢਲਾਣ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਬਣਾਇਆ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਮਹਿਮ ਨੇ ਸਾਲ 1958 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਗਊ ਘਾਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਉਂਸਪਲ ਡਰੇਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ, ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ, ਪੌੜੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 19 ਮਾਰਚ, 1959 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਡਰੇਨ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਡਰੇਨ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 24 ਅਗਸਤ 1959 ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

21 ਜਨਵਰੀ 1961 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਮਹਿਮ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 24 ਫਰਵਰੀ 1962 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਪੂਰਬੀ ਪੱਖ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਖੁਦ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਡਰੇਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਜਬ ਵਰਤੋਂਕਾਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ, ਜੋ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਮਹਿਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ, ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਢਾਂਚਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤਹਿ ਬਾਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 10 ਸਤੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ।

ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਮਹਿਮ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ:-

"ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਡਰੇਨ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਈ ਸਾਈਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੀ। "

ਹਾਲਾਂਕਿ, 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1963 ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਅਨੈਕਸ਼ਨ 'ਏ' ਰਾਹੀਂ) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਉਂਸਪਲ ਡਰੇਨ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨਾ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਉਸ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਮਹਿਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-

(1) ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਡਿਵਾਲਟਰ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਤਹਿ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੇਚ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ;

(2) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 9 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ;

(3) ਕਿ 19 ਫਰਵਰੀ 1963 ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ 10 ਦਸੰਬਰ 1962 ਤੱਕ 215.60 ਰੁਪਏ ਤਿਹ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਫੀਸ ਵਜੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਬਕਾਏ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1963 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਖੀਰਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 10 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। 19 ਫਰਵਰੀ, 1963 ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 215.60 ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ 19 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ, 1963, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 9 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਲਈ ਹਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਈ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“16 (1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(e) ਜੇਕਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੈਸੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ (ਸੀ)) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ-

“ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਡਰੇਨ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਹਿ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।”

ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ (ਸਥਾਨਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰਾਂ), ਰੋਹਤਕ, ਮਿਤੀ 30 ਮਈ, 1962 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ:-

“ਮੈਂ 24 ਮਈ, 1962 ਨੂੰ ਮਹਿਮ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਮਹਿਮ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਸੱਤਿਆ ਦੇਵ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਨਤਕ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੱਤਿਆ ਦੇਵ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ।

ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਤੱਥ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸੱਤਿਆ ਦੇਵ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਸਥਾਨ ਗਲੀ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਲੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਫੁੱਟਪਾਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨਰਮ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਘਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਕਮੇਟੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਸ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ-

(1) ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ;

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ;

- (3) ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕਬਜ਼ੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ;
- (4) ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਪੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਧੀਨ ਹੈ;
- (5) ਕਿ 9 ਜਨਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਡਰੇਨ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਕਿਹਾ;
- (6) ਪੂਰਬੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਲੀ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੋ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਿਸੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, "ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦੁਰਵਰਤੋਂ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਇਪਲੇਡ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਪਰੋਕਤ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

ਸਟੇਟ ਰਿਲਾਇੰਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 279 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹਨ। ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“ਧਾਰਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਮਨ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਰਾਏ. ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸੱਚੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 'ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ' ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸੱਚੇ ਸਨ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕੰਮ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਗਤ ਰਾਮ ਪਤੰਗਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ (2) ਵਿੱਚ ਗਰੋਵਰ, ਜੇ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 508 'ਤੇ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਜੋ ਕਿ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨਾਲ ਸਾਰਥਕ ਜਾਂ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਇਸਦੇ ਲਈ ਰਿਲਾਇੰਸ ਪੀ.ਜੇ. ਇਰਾਨੀ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਟ (3) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਰੋਵਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜੇ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਜੋ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾੜਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਬਾਹਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ "ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਰਥਕ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) (ਈ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਭੜਕਾਹਟ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਤੱਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਰਿਆਮ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ (1961 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 535) ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ "ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਧ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ, 1960 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁਕਾਨ ਨੰਬਰ 720 ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਬਿਲਡਿੰਗ ਪਲਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।" ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:-

"ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 189 ਅਤੇ 199 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਉਹ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 199 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰਜੀਹੀ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਚਿਤ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਗਰੋਵਰ, ਜੇ., ਮੂਬਮ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਬਲੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਪ੍ਰਾਂਤ (5) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਉਪਯੋਗੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

“ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 40(3) ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਐਕਟ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਹਾਰ, ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਅਣ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਇਸਨੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਬਲੀ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (5) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਰਾਏ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਐਕਟ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਾਇ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕੁਝ ਹਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਦੇ ਤੱਥ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਰਬਾਰੀ ਲਾਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀ ਸੜਕ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਟਰੱਕ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਮੰਗਵਾਇਆ ਸੀ। ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਆਕਟਰਾਏ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਕ ਹਰਕਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪੰਨਾ 278 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:—

ਜੇਕਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਕਿ ਉਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ. ਸਾਰਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤੁਰੰਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਢਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ "ਖੋਜ" ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਢਾਲਿਆ, ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਬਜ਼ੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਡਰੇਨ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਵੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਆਖਰਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਪੱਖ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ

ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਢਾਹਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਜ਼ੂਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਢਾਹੁਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਇੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਢਾਹੁਣਾ, ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂਬਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਬਕਾਇਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਖਰਚੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ 100 ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਦੁਆ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੈ।

ਦਲੀਲ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ "ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ", ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਤਿਅੰਤ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗੰਜਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕਤਾ ਜੋ ਸੱਚੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਖੋਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਲਈ, ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਆਖਿਆ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਹੀ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਇਹ ਉੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਬਨਾਮ ਘਨਸ਼ਿਆਮ ਦਾਸ ਗੁਪਤਾ ਆਦਿ (6) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਨਾਮ ਖੁਸ਼ਹਾਲਦਾਸ (7) ਦੇ ਐਸ.ਆਰ. ਦਾਸ, ਜੇ., (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੀ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

'ਇੱਕ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟ' ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੰਬਈ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਨਾਮ ਖੁਸ਼ਹਾਲਦਾਸ ਐਸ. ਅਡਵਾਨੀ (7) ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਦਾਸ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ), ਨੇ ਪੰ. 725 (S.C.R. ਦਾ) (A. I. R. ਦੇ ਪੰਨਾ 260 ਤੇ) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ:-

(i) ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ, ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ, ਅੰਤਮ ਨਿਰਣਾ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟ ਹੋਵੇਗਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ।

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਥੋਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਦੋ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ

ਧਿਰਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈਣ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਵੇਖੋ ਨਾਗੋਂਦਰ ਨਾਥ ਬਨਾਮ ਪਹਾੜੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (8), ਰਾਧੇ-ਸ਼ਿਆਮ ਖਰੇ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (9), ਜੀ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸੜਕ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (10), ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਨਾਥੂਭਾਈ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (11)। ਹੁਣ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਕੱਲੇ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਢੰਗ, ਉਦੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਕੋਈ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ। ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਯੋਗ ਹੈ (ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮੈਨਚੈਸਟਰ ਲੀਗਲ ਏਡ ਕਮੇਟੀ (12) ਵਿੱਚ ਪਾਰਕਰ, ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ।"

ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਜਾਂ ਟੀ, ਉਹ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਮਤਿਹਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਰਕ ਸਨ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ:-

ਇਹ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ:-

(1) ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾਂ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਦਾਖਲਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ (ਨਕਲੀ ਸਮੇਤ) ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ:-

- (i) ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ;
- (ii) ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ;
- (iii) ਇਮਤਿਹਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਵਾਂਚੂ, ਜੇ. ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ:-

“ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਜਦੋਂ R 1(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ, ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ. ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਰਮਾਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਤੱਥ ਲੱਭਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹਨ-

- (i) ਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਥ ਛੁਪਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ii) ਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਜਾਂ

- (iii) ਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਜਾਂ
 (iv) ਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ (ਨਕਲੀਪਣ ਸਮੇਤ) ਜਾਂ
 (v) ਕੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੈਤਿਕ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤੱਥ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇਹ ਆਰ 1(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਆਰ.ਐਲ.(ਐਲ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਹੋਰ ਤੱਥ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਕੀ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੋ R 1(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਆਰ 1(1) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕੋ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। "

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ, ਥੋੜਾ ਹੇਠਾਂ:--

“ਇਸ ਲਈ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ

ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ R 1(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਲਈ, ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ। ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ R 1(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਜਦੋਂ ਆਰ 1(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ (ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ) ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ, ਯੂ.ਪੀ., ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬਨਾਮ ਵਿਦਿਆਵਤੀ (13) ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸੇ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ (ਟੇਕ ਚੰਦ, ਖੰਨਾ, ਜੇ. ਜੇ. ਅਤੇ ਮੈਂ) ਨੇ ਭੀਖਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (14) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਉਲਝਣ ਜਾਂ ਮਿਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ 'ਨਿਆਂ-ਕੁਦਰਤੀ' ਜਾਂ ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ।

ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਡੀ ਗਣਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰਾਏ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਕਰਕੇ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਿਸਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ/ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਸਪੈਲਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਫ੍ਰੈਂਚਾਇਜ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਰਗੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੋਣਵੇਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ, ਲਈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹਨਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਮੇਰੀ ਨਿਮਰ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਬੇਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਣਾ, ਅਤੇ, ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਆਪਹੁਦਰੀ ਰਾਏ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨਾਲੋਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਵਧੇਰੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ-ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ-ਸੱਤਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਤਣਾਅ, ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਸੁਖਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਵਿੰਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ (ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਬੇਲੋੜਾ) ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅਸਲ ਪੁਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਪੜਤਾਲ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ, ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਉੱਤੇ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਕਿ ਇੱਕ ਔਸਤ ਮਨੁੱਖ ਇੰਨਾ ਦੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਚੈਕ ਅਤੇ ਬੈਲੇਂਸ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਸੀਮਤ ਮਿਆਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਾਂ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਫੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

1963 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 721

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)—ਸੈਕਸ਼ਨ 145—ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਟੈਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ—ਅਜਿਹਾ ਪਟੇਦਾਰ—ਕੀ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ (XIII) ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ 1955 ਦਾ)—ਲੀਜ਼ ਮਨੀ ਦਾ ਬਕਾਇਆ—ਕੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ, 1955 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ |

ਮੋਹਿਤ ਕੁਮਾਰ (ਅਨੁਵਾਦਕ)